© bvdm

PROFIEL

WIE	JOHANNES VAN BIESEBROECK
LEEFTIJD	36
GEZIN	Getrouwd met Ann, twee zonen: Lukas en Micha
OPLEIDING	KU Leuven, licentiaat Economie (1995) en Ph.D. in Economie van Stanford University (2001)
BOEK	'Capitalism & Freedom' van Milton Freedman
FILM	'The Good, the Bad, and the Ugly'
STAD	Wellington, Nieuw-Zeeland
RESTAURANT	La Cucaracha in Leuven
AUTO	Skoda Roomster
FAVORIET GADGET	Geen. Ik heb zelfs geen gsm of kabeltelevisie.

Vervolg van blz. E4

wereld naar de andere kost ongeveer 500 dollar, dat is een derde van de assemblageprijs. Maar in Oost-Europa zijn er fabrieken bijgebouwd zonder andere dicht te doen, omdat dat zo duur is en politiek gevoelig ligt. Een fabriek sluiten kan tot twee miljard dollar kosten, als iedereen is uitbetaald. Voor een fabrikant als Volkswagen maakt het niet zoveel uit dat hij fabrieken bijbouwde omdat het merk toch groeide. Maar voor Opel was dat helemaal niet het geval.'

'In de VS heeft GM verschillende jaren auto's verkocht tegen dumpingprijzen. De wagens waren niet aan te slepen, maar ze verdienden er geen cent aan. Dat is natuurlijk ook een manier om de overcapaciteit te verbergen.'

Maar wat moet de overheid dan doen?

'Wat de overheid moet doen, is de belastingen serieus aanpakken. Als ze nu structureel elke belastingschijf eens met tien procent zou verminderen, zou dat een heel wat grotere en bredere impact hebben dan alle reddingsacties voor de autosector samen. Of neem nu die jobkorting van Open VLD. Ik heb daar een gruwelijke godshekel aan. Dat is zo'n puur sloganeske maatregel, je houdt het niet voor mogelijk. Als ik moet kiezen voor 100 of 200 euro per persoon of 0,2 of 0,3 procent minder belastingen, dan weet ik het wel.'

'België heeft al vijftien jaar een structureel begrotingstekort van drie procent. De overheidsuitgaven zijn daar voor zes procent voor verantwoordelijk. Als men alle overheidsuitgaven — pensioenen, OCMW, onderzoek en ontwikkeling, zelfs lonen van professoren *(lacht)* — zes procent naar beneden haalt en dat geld heralloceert, zouden we al een heel eind vooruit zijn. Ik weet het, dat is een gevecht dat tien jaar zou duren, maar vanaf dan kan men wel beleidskeuzen maken vanuit neutraliteit en niet vanuit een soort wanhopigheid. Eigenlijk zou de overheid zich dan helemaal uit het debat moeten kunnen terugtrekken.'

En helemaal niets doen?

'Waarom niet? We moeten af van de interventionistische mentaliteit die hier heerst. Kijk, ik besef ook wel dat de markt soms faalt. Zie bijvoorbeeld wat er gebeurt op de Belgische elektriciteits- en telecommarkt. Maar de overheid moet niet altijd willen ingrijpen, dat is iets dat hier nog altijd niet is doorgedrongen. De overheid doet het niet altijd het beste. Neem Belgacom, dat is toch het schandaligste bedrijf van België? Hun tarieven zijn peperduur, maar ze zijn wel voor de helft eigendom van de staat.'

'Nu goed, ik begrijp ook wel dat er een paar duizend arbeidsplaatsen op het spel staan. Ten tijde van de sanering van VW Vorst kon je er gemakkelijk van uit gaan dat de meeste mensen wel snel weer een baan zouden vinden. Dat ligt nu misschien moeilijker. Maar dan nog, ik denk dat we te veel verwachten van de overheid. En dat die daar niet aan kan voldoen. Ik sprak laatst met voormalig minister Patricia Ceysens (Open VLD) over Opel Antwerpen. Ze wist niet wat er gebeurd was toen Antwerpen de nieuwe Astra niet kreeg. Geen flauw idee. Maar nu, nauwelijks enkele jaren later, staat Vlaanderen wel klaar met een zak geld om die fabriek toch open te houden. Terwijl men blijkbaar niet weet wat daar eigenlijk speelde.'

Maar zelfs de Zweedse regering, die Saab lange tijd niet wou steunen, is nu overstag gegaan.

'Tja, het businessplan is blijkbaar realistisch genoeg, ook al geeft niemand het nieuwe Saab veel kans op slagen. Nu goed, als je aan Ceysens vraagt hoe het business plan van Opel er zou moeten uitzien, zegt ze dat dat niet aan haar is, maar dat het bedrijf dat moet opstellen. "Een goed businessplan" lijkt dus nogal een rekbaar begrip.'

> 'De overheid moet niet altijd willen ingrijpen, dat is hier nog altijd niet doorgedrongen'

'Vorig weekend verkondigde Neelie Kroes nog in een interview in jullie krant dat het "niet uit te leggen valt" als ook de auto-industrie staatssteun krijgt. Niet uit te leggen aan sceptische arbeiders van een Poolse scheepswerf, bedoelde ze. Enkele dagen later heeft ze als Europees commissaris de staatssteun aan de betrokken Poolse werf wel gewoon toegestaan, en niets staat haar nu nog in de weg om hetzelfde te doen voor Opel. Het plan dat enkele dagen eerder nog onuitlegbaar leek, is ineens een goede economische beslissing geworden — het criterium om steun toe te laten.'

Het is toch geen slecht idee om de problemen vanuit Europees standpunt proberen te tackelen? Dat de Duitse Opel-fabrieken openblijven, heeft toch veel te maken met het feit dat Duitsland het laken zo naar zich toetrok in de onderhandelingen?

(schamper) 'Juist, ja, dat is het idee om de overcapaciteit *samen* aan te pakken. Het probleem is: die overcapaciteit pak je maar aan door een fabriek te sluiten. Dus moet in Duitsland of Spanje of Engeland of België een site dicht. Als je politici daar bij gaat betrekken, wordt zoiets onoplosbaar. Er is geen tussenweg mogelijk: de fabriek blijft open of ze gaat dicht, het is een van de twee. Ja, de tussenweg is die zoals we het nu doen: we laten alle fabrieken aan zestig procent van de capaciteit draaien. Geen wonder dan dat ze failliet gaan.'

'Natuurlijk kan Kris Peeters niet met zijn Spaanse collega gaan samen zitten en dan juichend komen verkondigen dat Antwerpen dichtgaat. *It ain't gonna happen.* Maar er moet minder van actie worden uitgegaan en meer van strategie. België speelt te veel in op wat er vandaag gebeurt, er wordt te weinig met de toekomst rekening gehouden.'

Dat lijkt me inherent aan politiek. Degene die dan aan de macht is, moet het maar oplossen.

'Nee, dat is inherent aan de Belgische politiek. In andere landen stellen regeringen een budget over de komende vijf jaar voor, waardoor ze gedwongen worden er toch over na te denken. In België probeert men ook wel zoiets, maar dat is nog allemaal te veel op ad hoc-basis.'

'De taak van de overheid is te ongedefinieerd. Is het omdat de bevolking te weinig verantwoordelijkheid neemt of omdat de overheid te veel naar zich toe trekt? Ik weet het niet, waarschijnlijk is het een combinatie van de twee. De staat moet keuzen maken. Alles goed doen, kan niet, dus wordt alles maar half gedaan.'

'Ik krijg constant vragen van bedrijven voor consulting-opdrachten. Met het belastingsysteem zoals het nu is, begin ik daar gewoon niet aan. Wat ik eraan overhoud, is de moeite niet waard.'

Goed, maar u kunt zich dat veroorloven. Vertel dat eens aan iemand die arm is en uit de boot is gevallen. Die kan vaak niet anders dan op de overheid rekenen en daar is geld voor nodig.

'Uit heel veel onderzoeken blijkt dat de levensstandaard van het tien procent armste deel van de bevolking overal in het Westen ongeveer gelijk is. Dus zowel in de Verenigde Staten als Zweden als België of Frankrijk. Aan de andere kant: het verschil van de tien procent rijksten in de VS, vergeleken met de tien procent rijksten in België, is gigantisch. Daar moet dus toch op een of andere manier een enorme hoeveelheid waarde zijn vernietigd.'

HOMO ECONOMICUS

PETER VANDEN HOUTE

BONUS = SLECHT ?

De Amerikaanse investeringsbank Goldman Sachs gaat dit jaar een nieuw recordbedrag aan bonussen aan haar werknemers uitbetalen. De bank heeft inderdaad een schitterende eerste jaarhelft achter de rug. Maar dat een instelling die een goed half jaar geleden nog gestut werd met overheidsgeld, nu terugvalt in oude gewoontes, laat bij heel wat mensen een zure smaak na. De Franse minister van Financiën, Christine Lagarde, haalde al zwaar uit naar de terugkeer van de bonuscultuur. Hoewel het woord bonus in het Latijn 'goed' betekent, wordt het in de ogen van het grote publiek nu dus duidelijk geassocieerd met iets slechts. Wat vaststaat, is dat de bonus een extraatje is dat bovenop het vaste loon komt. Maar voor wat, hoort wat. In principe hangt de toekenning van een bonus af van een aantal criteria. Dat kan de winst zijn van de onderneming of de afdeling in kwestie, maar ook het bereiken van persoonlijke doelstellingen, die niet noodzakelijk direct verband houden met de winst. Denk maar aan het verminderen van het aantal arbeidsongevallen of het verhogen van de klanttevredenheid. Gegarandeerde bonussen horen niet in het plaatje thuis en zouden eigenlijk tot het vaste loon moeten worden gerekend (al zijn er nog wel verschillen in onder meer pensioenrechten).

Een van de problemen bij het toekennen van bonussen is de vraag welke prestaties men meet en hoe men deze gaat meten. In de financiële wereld heeft men de bal misgeslagen door te veel de nadruk te leggen op de winst, maar minder op de stabiliteit, wat tot een te grote focus op de korte termijn heeft geleid. Doordat er geen negatieve bonussen zijn, werd risicogedrag impliciet aangemoedigd. Het zou echter wat kort door de bocht zijn om de financiële crisis louter aan het scheefgetrokken bonusbeleid toe te schrijven.

Naast de bepaling van de bonuscriteria kan men zich vragen stellen over de grootte van sommige bonussen. De invloed van het individu op het succes van een onderneming wordt in grote bedrijven waarschijnlijk overschat. Vergelijk het met een voetbalelftal. De spitsen kunnen meestal pas scoren als ze aangespeeld worden door de andere spelers. Extreme verschillen in beloning zijn daarom ook niet wenselijk.

> De spitsen kunnen pas scoren als ze aangespeeld worden door de andere spelers

Zo toonden de economen Pfeffer en Langton aan dat te grote loonverschillen binnen het bedrijf de jobvoldoening doen zakken, een groter verloop veroorzaken en minder innovatie tot gevolg hebben (men is immers minder bereid om kennis met een collega te delen). In België blijven de loonverschillen echter beperkt. Uit een recent onderzoek van VKW Metena blijkt dat de loonspanning in België tot de laagste binnen Europa behoort en misschien zelfs te laag is. Het is zeker een delicate oefening om een goed en evenwichtig bonussysteem uit te werken, waarbij de juiste prikkels worden gegeven. Maar het is niet omdat er praktische moeilijkheden zijn, dat men het kind met het badwater moet weggooien. Om te beginnen kunnen bonussen wel degelijk tot betere prestaties leiden. Wanneer men weet dat een deel van zijn inkomen variabel is, zal men sneller geneigd zijn een tandje bij te steken. Daarnaast brengt een bonusbeleid enige flexibiliteit in de bezoldiging, in de mate dat er een directe link bestaat met de bedrijfswinst. In moeilijke tijden impliceert dit een lagere loonlast voor het bedrijf, wat drastische afslankingen kan afwenden.

De verkettering van bonussen heeft onverwachte gevolgen. Zo maakte een andere Amerikaanse grootbank, JP Morgan Chase, deze week bekend dat ze de bonussen voor haar personeel gaat verminderen, maar de vaste lonen optrekken. Dat betekent dat het renumeratiebeleid iets minder prestatiegedreven wordt en ook minder flexibel. Misschien moeten we bonussen voortaan maar beter variabel loon of prestatiepremies noemen en die koppelen aan weloverwogen doelstellingen. Zodat de bonus weer iets goeds wordt.

Peter Vanden Houte is chief economist bij ING België.

ONLINE
www.standaard.biz/homoeconomicus
www.ing.be

MAANDAG ● **Personal Finance -** Prof. Emiel Van Broekhoven, Jo Stremersch en Jos Ruysseveldt over persoonlijke financiën.
DINSDAG ● **De Kijk van Van Dyck -** Fons Van Dyck over opvallende trends en fenomenen.
WOENSDAG ● **E-column -** Dominique Deckmyn over internet en telecommunicatie.
DONDERDAG ● **Fiscale Kroniek -** Fiscale topjuristen analyseren de jongste ontwikkelingen in hun vakgebied.
VRIJDAG ● **De Paradox van Parys -** Lorin Parys over creatief ondernemen.
ZATERDAG ● **Beter Beleggen -** De Vlaamse Federatie van Beleggers geeft tips voor uw portefeuille.
ZATERDAG ● (afwisselend) **De Pijn van het Magazijn -** Peter Cuypers over de wereld van de consument. **Homo Economicus -** Peter Vanden Houte over de economische actualiteit.